

Тарбияти фарзанд аз нигоҳи Ислом

Муқаддима

Фарзанди инсон натиҷаи омол ва орзуҳои ӯ мебошад, зеро ки ӯ самараи ҳаёти вай маҳсуб мешавад ки ба унвони ҷонишин дар рӯи замин боқӣ мемонад. Шоида аст, ки ин намояндаи воқеи инсон ба хусусияти вижае ороста гардад ва наметавон ба ин ҳадаф ноил гашт, магар ин ки фарзанд ро ба одоби неку тарбият намуд. Паёмбари Худо (с) мефармоянд: **“Фарзандони худро гиromӣ бидоред, ва ононро хуб тарбият кунед то омӯрида шавед”**.

Ёдгирии мазҳабӣ аз шоеътарин илқооти муҳити парваришӣ кӯдак мебошад. Ба лиҳози ин ки кӯдаке ки дар як хонаводаи мусалмон ба дунё омада бошад, бар асари тарбияти волидайн он хонавода, мусалмон тарбият мешавад ва кӯдаке ки дар як хонаводаи масеҳӣ ба дунё омада бошад, бар асари тарбияти он хонавода масеҳӣ хоҳад гардид ва ҳаминтавр яҳуди ва ғайра...

Метавон чунин натиҷа гирифт ки пазириши динӣ кӯдак аз тарафи волидон наметавонад як дини воқеӣ бошад, зеро волидон ӯ ро бар асоси таасубе ки доранд, ба фарзандони худ илқо намудаанд. Чунон ки Расули акрам (с) мефармоянд: **“Ҳар кӯдаке бо фитрати тавҳиди таввалуд мешавад, лекин ин падару модари кӯдак ҳастанд ки ӯ ро яҳуди ё масеҳӣ тарбият мекунанд”**.

Тарбияти хуби фарзандон метавонад беҳтарин ҳада аз тарафи волидайн ба фарзандон ҳисоб шавад. Имом Содиқ (а) мефармоянд: **“Беҳтарин меъроси падарон барои фарзанд адаб аст на молу сарват; зеро сарват аз байн меравад ва адаб**

пайдор мемонад". Кӯдаке ки дар хонаводаи бо имон ва равшанзамир тарбият шуда бошад дорои арзиши волое аст; чунки зиндагии инсон бар пояи тарбияти саҳеҳ устувор аст ва агар кӯдаке некӯ тарбият шавад, бидуни шак метавон фарди шоиства барои ҷомеа воқеъ гардад. Тарбияти хуби фарзанд бидуни тартиб дорои аҷри ухрави низ барои волидайн мебошад; зеро асари фарзанди солеҳ пас аз марги волидон ба онҳо мерасад ва Худованди мутаъол онҳоро ба хотири тарбияти фарзанди солеҳ мавриди тақрим қарор медиҳад. Паёмбари ақрам (с) фармуд: "Ҳар кас духтар дошта бошад ва ӯро хуб тарбият кунад ва ба ӯ дониш биемузад ва аз неъматҳои ки худованд ба ӯ ато фармуда баҳрамандаш созад он духтар монеъ ва сипари падар дар баробари оташи дузах хоҳад буд".

Муносибтарин ва маъруфтарин табақабандии мароҳили тарбияти кудак. Тавасути Имом Содиқ (а) ироа гардидааст. Он бузургвор тамоми масоили рӯшди ҷисмӣ, равонӣ, отифӣ ва шахсиятӣ ро мавриди тавачҷӯҳ қарор доданд. Имом Содиқ (а) мефармоянд: "Кӯдаки худро раҳо кун то ҳафт сол бози кунад, сипас ӯро ба муддати ҳафт сол тарбият кун ва ба муддати ҳафт соли дигар мушовир ва мулозими худ қарор деҳ. Агар дар ин амр муваффақ шуди чӣ беҳтар ва дар ғайри ин сурат ҳеҷ хайру самаре дар ӯ нахоҳад буд. Дар ин ривоят имом Содиқ (а) мароҳили тарбияти кӯдакро то расидан ба марҳилаи ҷавонӣ ба се марҳилаи ҳафтсола табақабандӣ кардааст. Ҳаркадом аз ин мароҳил дорои вижагии хос мебошанд, ки бар асоси раҳнамудҳои аз сӯйи он бузургвор тавсия гардидааст. Бо огоҳӣ аз ин раҳнамудҳои арзишманд метавон интизор дошт, ки волидон ва мураббиён битавонанд ончунон ки шоиства аст, фарзандоне

тарбият кунанд, ки фарди лоиқ барои **худ** ва **ҷомеъа** ва **хонаводаи худ** бошанд.

Еҳтиром ба фарзанд

Паёмбари худо (а) фармудаан: "Фарзанди шоиста дастагуле аз ҷониби Худованд аст ки миёни бандагонаш тақсим мекунад".

Барои расидан ба чунин муҳаббати азим, шоиста аст ки волидон бо огоҳии тамом бо тарбияти саҳеҳи кӯдакон роҳ ро барои расидан ба чунин марҳила бигушоянд. Муҳимтарин вазифаи волидайн нисбат ба фарзандонашон он аст, ки бо еҳтиром гузоштан ба ӯ шахсияти фардӣ ва иҷтимоии ӯ ро ҳифз кунанд ва ӯ ро дар байни ҳамсолон ва ҳамбозиҳояш таҳқир накунанд.

Дар таъолими динӣ омадааст ки дар як маврид иҷозае риёдорем, он ҳам ҳангоми омӯзиши ахлоқ ба фарзандонамон аст, яъне онҳо аъмоли динӣ дар маърази диди кудак бошад то ӯ низ ба он самту сӯ ташвиқ шавад. Монанди хондани намоз дар канори фарзандва ё кӯмак ба ниёзмандон тавасути кӯдак. Аз ҳаминрӯ ба дигарон ҳам тавсия шудааст ки дар тӯли зиндагӣ дигарон ро бо рафтори худ ба дин даъват кунанд. Имом Содиқ (а) фармудааст: "Мардумро бо равиши ғайри забонашон ба сӯи Худо бихонед".

Агар фарзанди мо бар хилофи омӯзишҳои динӣ рафтор мекунад бояд иллат ро дар худамон ҷустуҷӯ кунем ва бубинем кучо иштибоҳ кардаем. Агар волидон муътақид набошанд ки намоз калиди растгори ва хӯшбахтӣ одамӣ аст, дар натиҷа барои омӯзиши намоз ба фарзандон низ вақт намегузоранд. Кӯдак бояд

дин ро, ки дар равоншиноси як асли муҳими тарбиятӣ ба шумор меояд. Ҳангоми намоз падару модар ҳарду бояд ба намоз биистанд. Агар модар ба намоз биистад, вале падар машғули кори дигаре бошад кӯдак бо худ меғӯяд: Гӯё намоз хеле муҳим нест: чун падар нахонду ҳечиз ҳам нашуд. Ҳатто модар дар аёми узри шаръи метавонад бар сари ҷойнамоз бинишинад ва машғули зикру дуо бошад ва ё фарзанд ба масҷид ва... бурда шавад.

Нақл мекунанд ки фарде ба хонаи яке аз ошноёнаш меравад ва аз фарзандаш суроғаш ро мегирад. Ё дар ҷавоб меғӯяд: падарам кор дорад. он фард мепурсад машғули намозхони аст? кӯдак посух медиҳад: не, падарам аслан намоз намехонад. Чанд лаҳза баъд падараш меояд он шахс бо таачҷӯб меғӯяд: писарат фикр мекунад ту намоз намехони: Ё бо ханда меғӯяд: дуруст аст, чун намозхондани маро надидааст. **Субҳи** зуд ки ҳама хоб ҳастанд, ман ба масҷид меравам ва намоз мехонам, зӯҳр ҳам дар кор ҳастам ва ҳамонҷо намоз мехонам. Ғуруб ҳам барои намоз ба масҷид меравам. Аз ин дoston метавон дарёфт ки агар фарзандон намозхондани бузургтарҳоро набинанд, ба намоз ташвиқ намешаванд. Дар чунин маврид гоҳе лозим аст ки волидон намозашонро дар хона бихонанд ва ё фарзандашонро бо худ ба масҷид бибаранд. Дар воқеъ ончӣ ки ба кучактарҳо дарс мешавад рафтори бузургтарҳо аст на гуфтори онҳо.

Ба ростӣ оё то ба ҳол аз худ пурсидаем ки то чӣ андоза ба арзишҳои исломӣ ва еътиқодот бовар дорем, ки бихоҳем онҳоро ба фарзандони худ мунтақил кунем? Бидонем агар дар ҳузури фарзанд худамон агар китоби зиндагӣ яъне Қуръон ро мутолиъа накунем, кӯдак низ дар оянда ин корро намекунад.

Чанд роҳи иртибот бо фарзандон

- 1.Кӯдак дар хонавода мавриди пазириш ва тавачҷӯҳ бошад ва худааш низ аз он ба хубӣ огоҳ бошад.
- 2.Ба ӯ масъулият ҳои мутаносиб бо синну сол ва тавоноияш дода шавад.
- 3.Ба кӯдакон барои ҳамкорӣ фурсат диҳед ва дар сурати анҷоми дастур аз онҳо ташакур кунед.
- 4.Кӯдак битавонад афкорашро ба роҳатӣ бо волидайнӣ худ дар миён бигузорад ва дархостҳои худро возеҳ ва равшан баён кунад ва аз табодули назари волидон баҳраманда гардад.
- 5.Иштибоҳот ва хатоҳои онон ро бидуни танбеҳ ва масхара ислоҳ кунанд.
- 6.Падару модар бо ташвиқ ва меҳрубонӣ, заминаҳои ӯтиқодӣ ва мазҳабӣ ро дар онон парвариш диҳанд.
- 7.Падару модар интизорот худро аз фарзандонашон муносиб бо синну сол ва таҷрибаи кӯдак аз ӯ бихоҳанд.
- 8.Нисбат ба падару модар ва дигар аъзои хонавода еҳсоси таалуқ ва пайвастагӣ кунад ва худро бахши муҳими хонавода ба ҳисоб оварад
- 9.Падару модар худ улғуи амалии ҳамаи он чизҳое бошанд, ки ба фарзандонашон меғӯянд ва аз онон интизор доранд.
- 10.Бояд ба фарзандон эҳтиром бигузоранд ва барояшон арзиш қоиш шаванд ва дар сурати лозим, хатоҳои онон ро тазакур дода то дар рафъ ва ислоҳи онон кӯшиш кунанд.
- 11.Ҳамеша ба кудакон панду андарз надиҳед фақат гӯш кунеду гӯш кунед.

12. Бо ибрази алоқа ононро аз ибтило ба ақибмондагии отифи начот диҳед.

13. Аз бееътиноӣ ва бетафовути нисбат ба фарзандонатон парҳез кунед; ки боиси нобудӣ ва харобии иртибот мешавад.